

publisher.agency
Netherlands

May, 2024

No 6

Amsterdam, Netherlands
30-31.05.2024

International
Scientific
Conference

European
Research Materials

Розроблення концептуальної моделі публічного управління в галузі охорони здоров'я та фармацевтичного забезпечення населення

Бабенко Михайло Миколайович

кандидат фармацевтичних наук, доцент, Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, м. Київ

Ключові слова: публічне управління, охорона здоров'я, фармацевтичне забезпечення, концептуальна модель

Система публічного управління в сфері охорони здоров'я (ОЗ) України потребує комплексного удосконалення з урахуванням сучасних викликів щодо забезпечення державних гарантій для населення, фінансової стійкості системи та забезпечення сталого розвитку за рахунок ідентифікації, оцінки та нівелювання ризиків і максимально ефективного використання обмежених ресурсів.

Метою дослідження стала розробка концептуальної моделі публічного управління у сфері ОЗ і фармації з урахуванням результатів проведених теоретичних досліджень та комплексного опитування щодо сучасного стану і проблем публічного управління, а також проблем та перспектив розвитку системи оцінки медичних технологій (ОМТ). Запропонована концептуальна модель представлена на рис. 1.

Особливості системи публічного управління в ОЗ полягають у тому, що у даному випадку в його ефективності та результатах зацікавлені всі – від осіб, які представляють інтереси пацієнтів, до держави (в особі органів, що формують і реалізують національну політику й виступають замовниками і платниками відповідних медичних послуг і лікарських засобів (ЛЗ).

Ключовими елементами розробленої нами моделі традиційно виступають суб'єкти управління – формальні й неформальні (керуюча система) і об'єкти управління (керована система), зокрема, ринок медичних послуг та ЛЗ. Надзвичайно важливими в цьому контексті є ефективна система взаємозв'язків, а також інформаційне забезпечення та відповідний управлінський інструментарій.

Залежно від ситуації можуть бути використані інструменти стратегічного управління, системного менеджменту, кризового управління, сценарного планування тощо.

Варто зауважити, що наразі у науковому полі відсутнє чітке й узгоджене розуміння методології публічного управління (що слід вважати методами, засобами, механізмами, інструментами тощо).

Рис. 1. Концептуальна модель публічного управління в системі ОЗ

У контексті динамічних трансформацій публічне управління доцільно переорієнтувати з розробки абстрактних стратегічних планів і заходів до більш прагматичних і гнучких концептів, орієнтованих на конкретні проблеми (їх ідентифікацію, пошук шляхів вирішення та моніторинг результатів). При цьому в рамках концепції цифровізації, реформ державної служби та системи ОЗ, євроінтеграційних процесів актуалізується забезпечення принципів належного врядування, насамперед, прозорості, публічності, верховенства права, участі, підзвітності та ін. Це тягне за собою створення відповідного нормативно-правового поля та єдиного інформаційного простору, а також врегулювання механізмів співпраці та координації зусиль різних зацікавлених сторін, зокрема й громадських організацій, у вирішенні нагальних проблем ОЗ.

Якщо ж говорити про формування і розробку політики забезпечення доступності ліків та медичної допомоги, зокрема, ухвалення рішень щодо використання/фінансування/закупівлі тих чи інших медичних технологій, створення регульованих переліків та стандартів (протоколів, формулярів), то тут базовою умовою є обґрунтованість рішень відповідними доказовими даними. Тож при ухваленні рішень поряд з системами підтримки ухвалення рішень активно використовуються методологія оцінки медичних технологій (OMT), що базується на даних доказової медицини (EBM), а також мультикритеріальний аналіз рішень (multiple criteria decision analysis – MCDA).

Останнім часом отримала розвиток концепція «Відповідальність за обґрунтованість» (Accountability for Reasonableness, A4R) – це концепція, яка визначає ключові елементи для забезпечення справедливого процесу прийняття рішень та визначення пріоритетів у сфері ОЗ. Концепція A4R передбачає, що особи, які приймають рішення, повинні нести «відповідальність за обґрунтованість своїх рішень», що вимагає публічності (прозорості) щодо підстав прийняття рішень, їх актуальності для зацікавлених сторін, можливості перегляду у разі отримання нової інформації та забезпечення дотримання цих умов (публічності, актуальності та можливості перегляду).

Отже, ухвалення рішень має відбуватися в межах визначеного правового поля і базуватися на релевантній, доказовій інформації, чітких критеріях і процедурах.

При цьому на початковому етапі ухвалення рішень дуже важливо чітко окреслювати проблему, що потребує вирішення (можливо, провести пріоритизацію проблем, зважаючи на їх велику кількість), а також оцінити ресурси (потрібні й наявні) та можливі ризики і наслідки. Моніторинг ефективності вирішення проблеми можливий за рахунок ефективного зворотного зв'язку.

Зважаючи на соціальну спрямованість ОЗ та її вплив на національну безпеку надзвичайно важливою є реалізація таких умов:

- ідентифікація потреб ОЗ та реалізація пацієнт-орієнтованого підходу;
- забезпечення якості й безпеки медичної і фармацевтичної допомоги, ЛЗ та відповідних послуг;
- наближеність до громади;
- швидке реагування на зміни та виклики в сфері ОЗ;
- діджиталізація у сфері надання послуг та публічного управління;
- розвиток державно-приватного партнерства, міжнародної співпраці;
- посилення міжсекторальної взаємодії і координації публічних інститутів, надавачів та отримувачів медичних послуг, науковців, інвесторів.

Висновки

Обґрунтовано структуру та змістовне наповнення концептуальної моделі публічного управління у сфері ОЗ і фармації, що в сучасних складних соціально-економічних умовах може виступати підґрунтям для розробки комплексу відповідних заходів і стратегій щодо удосконалення публічного управління, зважаючи на специфіку галузі та системні реформи.

Література

1. Бабенко М. М. Методологічні основи публічного управління в охороні здоров'я та фармації: системний аналіз. *Health & Education*. 2024. № 1. С. 84–92.
2. Желюк Т. Л. Сутнісні детермінанти та наукові підходи до управління охороною здоров'я. *Модернізація менеджменту та публічного управління в системі охорони здоров'я* / кол. монографія за наук. ред. М. М. Шкільняка, Т. Л. Желюк Тернопіль, Крок. 2020. с. 10-22.
3. Kalyta P. System management for sustainable development: models and problems. *Management*. 2020. №2 (32). P. 93-110.
4. Moving Towards Accountability for Reasonableness – A Systematic Exploration of the Features of Legitimate Healthcare Coverage Decision-Making Processes Using Rare Diseases and Regenerative Therapies as a Case Study / M. Wagner, D. Samaha, R. Casciano, et al. *International Journal of Health Policy and Management*. 2019. Vol. 8(7). P. 424–443. doi: 10.15171/ijhpm.2019.24